Personalkurs om seksuelle overgrep og vald i nære relasjonar

Basert på [handlingskorta frå Krisesenteret for Sunnmøre]

<table>
<tr><td>Det du viser på skjermen:</td><td>Det du seier / gjer:</td></tr>
<tr><td>
</td><td>Introduser temaet og sei kvifor dette er teamet akkurat no. Kanskje skal de ha dette som tema i Mars – Vondt og vanskeleg? Informer i så fall om kva tema som er valt.

Trykk på lenka til handlingskorta slik at deltakarane ser at dette er ei brosjyre. Eventuelt skriv ut nokre eksemplar og dele ut.</td></tr>
<tr><td>
</td><td>Start med å sjå denne lille filmen for å tone seg inn i temaet.

Sei noko slikt etter filmen:
Denne filmen viser at barn som opplever vald og overgrep oftast jobbar hardt med å skjule for andre at dette skjer med dei. Uavhengig om barnet har fått eksplisitt beskjed om å halde det hemmeleg, vil barn forstå at dette er noko ingen skal vite. Og barnet brukar difor mykje energi på å halde det skjult for andre.
Barnet i filmen viser følelsane frykt og skam. Det er viktige følelsar å oppdage og hjelpe.
Filmen viser også kva som skjer når vaksne viser at dei forstår, og møter barnet med omsorg og varme. Då vert det trygt nok for barnet å fortelle.</td></tr>
<tr><td>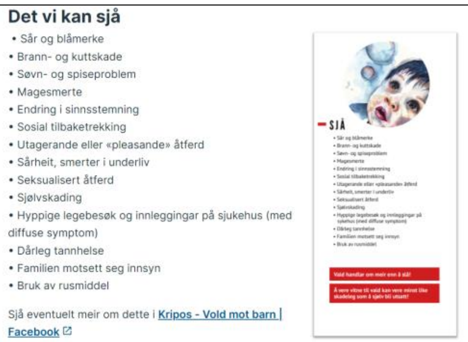
</td><td>Den viktigaste grunnen til å undervise barn om vald og overgrep, er at dei skal vite at det er lov å fortelle. Men i tillegg til dette er det også ting vi kan sjå:

Les opp kvart punkt på lista over det vaksne kan sjå.
Mange av punkta kan vere teikn på andre ting. Til fleire punkt til viktigare at ein raskt gjer noko med bekymringa si.

Sjå eventuelt filmen som viser forskjellen på blåmerke som barn naturleg får i leik vs merke som ofte er påført av andre, eller forklar dette når du går igjennom punkta.

La dei tilsette snakke med kvarandre litt: Kven ville du drøfta med dersom du såg slike ting hos ein elev og vart bekymra?
Å snakke med nokon om det ein ser – før ein eventuelt spør barnet, kan gjere oss tryggare i samtale med barnet.</td></tr>
</table>

Det vi kan spørre om Spør kva som har skjedd, på ein ivaretakande måte. Ver nysgjerrig og utforskande. Start gjerne med: *-Eg har lagt merke til at...* og så skildre det du ser: *-du ofte har vondt i magen...?* *-du verkar sliten/trøtt/trist?* *-du har blåmerke på armen?* TIPS • Gjenta det barnet seier. • Still opne spørsmål, ikkje leiande. • Bruk støtteord som hmm... - ja, fortel, fortel meir • Spør gjerne fleire gongar. • Avtal gjerne eit nytt møte med barnet. • Skriv logg. Sjå eventuelt også film nr 2 på denne sida fra RVTS Øst [Den viktige samtalen - Rettentil.no]	Gå igjennom dei ulike måtane å spørje på. Det er VELDIG FINT om dei tilsette no kan snu seg til kvarandre to og to og prøve å sette saman slike setningar. Den eine er elev og den andre er den vaksne. Dette for at den vaksne skal få trene seg på å sette ord på slik bekymring. Vis gjerne sjølv først. Husk at i slike samtalar er rammene også viktige. • At barnet kan svare utan at andre høyrer på. • At den vaksne viser at ein har tid til å høyre svaret. • At ein er ganske nær, lik ansiktshøgde, vennleg og mild stemme,
Akutte situasjonar Når du har grunn til å tru at eit barn blir utsatt for vald eller overgrep, eller kjem til å bli utsatt for det, har du plikt til å handle: • ved fysiske skader • ved alvorlege trugslar • ved mistanke om seksuelle overgrep • når barnet viser redsel for å gå heim • når barnet blir henta av rusa foreldre • ved mistanke om nært føreståande/gjennomført kjønnslemlesting eller tvangsekteskap Varsle politi og barnevern umiddelbart!	Her er det snakk om *akutte* situasjonar. Då skal ein ikkje informere skuleleiinga først dersom dette gjer at politi og barnevern ikkje får beskjed fort nok. Ring politi eller barnevern så fort som mogleg, og dei hjelper deg å vurdere kva du skal gjere vidare.
Sjå [Avvergingsplikten - plikten som kan redde liv on Vimeo] **Avvergeplikt** Gjennom straffelova § 196 har vi alle ei personleg plikt til å anmelde eller på annan måte avverge og hindre straffbare forhold. Dette er eit personleg ansvar og det overstyrer teieplikta.	Vi har alle avvergeplikt i slike situasjonar. • Denne filmen bør de prioritere å sjå dersom de berre rekk nokre av filmane. • La dei gjerne få snakke litt med kvarandre i etterkant av filmen for å sette ord på tankane sine til kvarandre. • Kanskje vil dei sjå bildet over om akutte situasjonar medan dei snakkar med kvarandre
 Avklar *-Det du sa i dag, kva meinte du da?* *-Eg var ikkje der, fortel så godt du kan...* *-Eg var ikkje der, fortel så godt du kan...* *-Kva skjedde vidare då?* *-Du har fortalt meg om...* Utvis varsemd og ikkje spør for detaljert. La barnet fortelje med eigne ord. Lag utfyllande notat. Synleggjer at det barnet har fortalt er viktig. Ikkje lov barnet at du ikkje skal seie det til nokon. Forklar barnet at du må snakke med nokon andre vaksne om det barnet har fortalt. • Du kan rådføre deg med barnevern, krisesenter, barnehuset eller politi. • Informer leiar om di bekymring. Legg ein plan for vidare handtering. **NB! Ved mistanke om vald og overgrep mot barn skal IKKJE føresette bli kontakta.** Sjå [Går glipp av on Vimeo]	Avklar handlar om dei tilfella der du er bekymra, men det er ikkje ein akutt situasjon. Du kan difor snakke med barnet, og rådføre deg med nokon som gjer deg tryggare på korleis du går fram vidare. Les opp punkta, og framhev det viktige med å ikkje informere dei føresette. Sjå filmen som forklarer kor viktig det er at barnet er trygg for å kunne formidle.
Handle Kva gjer du ved mistanke om at eit barn er vitne til vald eller blir utsatt for vald eller overgrep? **Send bekymringsmelding til barnevernet og politi!** Rådføring: Er du usikker? Ring barnevern, politi, krisesenter eller barnehus for råd og rettleiing. Meldeplikt: Du har sjølvstendig plikt til å melde frå til barnevernet og politi ved mistanke om vald eller overgrep. Dei har ansvar for å undersøkje saka og avgjere vidare tiltak. 	På skolar er det ønska at skolen si leiing skal informerast før ein sender bekymringsmelding til barnevern og politi. Dette kan vere fint og gjere deg tryggare. Men om de er uenige så har du framleis plikt til å melde dersom du sjølv er bekymra for barnet. Her står det at ein kan søke råd hos barnevern, krisesenter, barnehus. Helsesjukepleiar kan også bidra her.